

Jukka Mähönen – Seppo Villa

Aktiebolag I Allmänna läror

Talentum Pro
Helsingfors 2016

Verk som publicerats i FIDUCIA-serien:

1. Förvaltningsförfarandets grunder
2. Finsk skadeståndsrätt
3. Familje- och kvarlåtenskapsrättens grunder
4. Konstitutionell rätt
5. Aktiebolag I – Allmänna läror

ISBN 978-952-14-2292-8

ISBN 978-952-14-2293-5 (e-bok)

Originalalets titel: Osaakeyhtiö I – Yleiset opit

FIDUCIA. Finsk juridik på svenska

ISSN 2342-009X

Copyright © 2016 Talentum Media Oy och författarna

Översättning: Vivan Storlund

Omslag: Lapine

Ombrytning: NotePad

BALTO print

Litauen 2016

FÖRORD TILL FÖRSTA UPPLAGAN

Ett konkurrenskraftigt företag är en hörnsten i ekonomisk verksamhet. Den bolagsrättsliga regleringens funktion är att erbjuda en fungerande referensram för företag i aktiebolagsform. Regleringen ska möjliggöra en effektiv och ändamålsenlig verksamhet samt göra det möjligt att använda de av bolaget utfärdade aktierna som ett medel för att finansiera företaget och att ge tillräckligt skydd åt borgenärer och minoritetsaktieägare.

I juli 2006 antogs en helt ny aktiebolagslag, som ersatte lagen om aktiebolag av år 1978 som hade varit i kraft i drygt tjugofem år. Syftet med den nya lagen har varit att göra regleringen entydigare och smidigare än i 1978 års lag. Den nya lagen ska garantera ett mångsidigare handlingsutrymme som förbättrar företagets verksamhetsförutsättningar och där man också beaktar behovet av skydd för borgenärer och minoritetsaktieägare.

Lagen har gjorts mer flexibel genom att man har utvidgat avtalsfriheten och gett dispositiva bestämmelser en större roll. Behovet att skydda minoriteten och borgenärer har tillgodosetts genom att ersätta en reglering som betonar enskilda fall och formkrav med en som bygger på allmänna principer och rättsmedel i efterhand, s.k. repressiva rättsmedel. Skadestånd har lyfts fram som den huvudsakliga påföljden för brott mot aktiebolagslagen och bolagsordningen. Den huvudsakliga skillnaden mellan den nya aktiebolagslagen och den av år

Förord

1978 är uttryckligen att den nya lagen stöder sig på principer. Avsikten med principerna är att i synnerhet trygga minoritetsaktieägarnas och borgenärernas ställning i bolaget.

I vår tolkning av den nya aktiebolagslagen har vi gått in för följande struktur. Vi har delat upp analysen i tre delar, som publiceras som separata böcker. I denna bok stöder vi oss på aktiebolagslagens 1 kap. om aktiebolagets allmänna principer och aktiebolagsrättens allmänna läror.

Vi behandlar först den finländska bolagsrättens historia, aktiebolagets karaktär som företagsform och principerna för tolkning av aktiebolagslagen. Därefter fördjupar vi oss i allmänna bolagsrättsliga principer utgående från aktiebolagets centrala teoretiska utgångspunkter. Slutligen ger vi några praktiska exempel på principernas betydelse och placerar in 2006 års aktiebolagslag i en internationell bolagsrättslig referensram.

I bokseriens andra och tredje del utreder vi innehållet i aktiebolagslagens enskilda bestämmelser. Vi har delat upp behandlingen så att vi i den andra delen granskar frågor som handlar om kapitalets struktur och finansiering och i den tredje delen *corporate governance*.

Centrala frågor i den andra delen är betalningsordningen i aktiebolag och betydelsen av bokslutsinformationen för hur den regleras, bolagskapitalets struktur och finansieringsmedel samt förändringar i finansieringen, utdelning av medel, företagsarrangemang samt olika fall av inlösen av minoritetsaktieägars aktier. I den tredje delen behandlar vi bestämmelser angående bolagsbildning, bolagets organ, bokslut, revision samt särskild granskning, bolagsrättsliga ansvarsnormer, konfliktlösning samt upplösning av bolag och avregistrering.

Det har varit ett digert arbete att ge en systematisk och intressant presentation av reformen av aktiebolagslagen. Redaktionen har stått för verkets utformning och bidragit till att göra vår text mer tillgänglig, flytande och läsvänlig. Vi riktar vårt varma tack till hela personalen, och ett särskilt tack till Sari Tuori.

Åbo, den 28 juli 2006

Jukka Mähönen Seppo Villa

FÖRORD TILL TREDJE UPPLAGAN

I vår tredelade bokserie om aktiebolag skrev vi del I om aktiebolagets allmänna läror och principer sommaren 2006. Sedan aktiebolagslagen trädde i kraft 1.9.2006 har lagen ändrats flera gånger. Förändringarna har bl.a. hänfört sig till revisionslagen av år 2007, till genomförande av vissa bolagsrättsliga direktiv och ändringar till dem samt till lagstiftningen om värdepappersmarknaden som trädde i kraft år 2012. Vidare har en ny revisionslag (1141/2015) som trädde i kraft 1.1.2016 i sin helhet ersatt 2007 års revisionslag. I aktiebolagslagen gjordes de tekniska ändringar (1147/2015) som revisionslagen krävde. De trädde också i kraft 1.1.2016. År 2015 gjordes tekniska ändringar (1622/2015) i aktiebolagslagen som föranleddes av ändringarna 1620/2015 i bokföringslagen (1336/1997). Också de trädde i kraft 1.1.2016. Bakom ändringarna i bokföringslagen fanns också ett direktiv, dvs. direktiv 2013/34/EU om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag.

Andra mindre luckor i aktiebolagslagen eller snarare små brister har också korrigerats. Man har dock inte gått in för en systematisk korrigerings av de brister som upptäckts, utan de har åtgärdats när behov uppstått eller situationen krävt det.

Förord

I övrigt har aktiebolagslagen nu varit i kraft under ett knappt årtionde och man har fått både praktiska erfarenheter av hur den fungerar och likaså några domstolsavgöranden. Erfarenheterna har bekräftat att lagstiftningen fungerar, men de har också visat på problematiska aspekter. Det finns definitivt behov för lagberedning och forskning också i framtiden. För det borgar den accelererande internationaliseringen av bolagens verksamhetsområde, diskussionerna om aktiebolagets internationella form, vilken teoretiskt infallsvinkel som anläggs, syftet med aktiebolagets verksamhet och bolagets intressen samt kommande ändringar i direktiven.

Det är viktigt att värna om lagens innehåll och funktionalitet. En effektiv, flexibel och fungerande reglering av aktiebolaget som erbjuder rättvisa mekanismer har redan ett värde i sig, men värdet av regleringen mäts enligt hur rättvist den förmår betjäna bolagens och olika intressegruppers behov utan onödiga transaktionskostnader. Därför bör lagens innehåll och tolkning ständigt utvecklas i en växelverkan mellan teori, bolagspraktik och rättspraxis.

Vi har en gång tidigare uppdaterat delarna II och III i vår bokserie. Vi ansåg därför att vi också skulle omarbota framställningen om aktiebolagets allmänna läror och principer. Av den första upplagan togs två identiska upplagor, så nu är det fråga om en tredje, uppdaterad upplaga av bokseriens del I. Bokens struktur, innehåll och betoningar har ändrats jämfört med den första upplagan. Efter den historiskt betonade inledningen och kapitlet ”Tillämpning där EU-rätten dominerar”, närmar vi oss aktiebolaget ur en avtalssynvinkel. I avsnittet ”Aktiebolag och avtal” presenterar vi vår uppfattning om avtalssynvinkelns betydelse i aktiebolagsrätten och på sätt och vis i paritet med det behandlar vi aktiebolaget som ett institutionellt arrangemang i avsnittet ”Aktiebolaget som institution”. Vi anser fortsättningsvis att modellen med avtalsnätverk är ett bra redskap i undervisningen, men vi lyfter inte fram den som en aktiebolagsrättslig teori för att gestalta olika aktörers ställning. Vi har kommit att lägga större vikt vid det institutionella perspektivet. Vi har också förädlat vår uppfattning om syftet med bolagets verksamhet och om bolagets intressen så, att bolagets fortsatta verksamhet har fått en större tyngd än tidigare i enlighet med vår hypotes om lagens syfte i ABL 1:5. I

avsnittet ”Förhållandet huvudman–agent” framför vi vår uppfattning om hur ledningen ska handla för att uppfylla sina skyldigheter enligt ABL 1:8. I avsnittet ”Principerna i praktiken” beskriver vi hur lagens ledande principer enligt vår uppfattning borde tillämpas i olika praktiska situationer. Vi har valt att enbart behandla ett begränsat antal konkreta frågor som dock enligt vår mening belyser tillämpningen av de centrala principerna.

Vi hoppas att den nya systematiken, de nya infallsvinklarna och andra ändringar som vi har gjort i boken har förbättrat läsbarheten och kopplingen mellan de frågeställningar som behandlas. Med denna bok vill vi ge en solid grund för att förstå aktiebolagets verksamhet och den centrala ställning principerna har som verktyg för att reglera verksamheten.

I boken har vi genomgående beaktat ändringar i aktiebolagslagen fram till 1.3.2015. Vi har också kontinuerligt stött oss på bolags- och rättspraxis, såsom den har utformats.

Vi riktar igen ett stort tack till Talentums sakkunniga redaktion som har färdigställt också den här boken för publicering. Ett särskilt tack riktar vi till Harri Korkeamäki för hans professionella redaktionsarbete.

Helsingfors, den 9 mars 2015

Jukka Mähönen Seppo Villa

FÖRORD TILL TREDJE UPPLAGAN OCH TILL ÖVERSÄTTNINGEN

I översättningen till svenska har vi beaktat rättspraxis till 31.12.2015. Vi riktar ett stort tack till Vivan Storlund för det krävande översättningsarbetet. Vi riktar också ett varmt tack till Sten Palmgren som har hjälpt till med granskning och redigering samt Taija Haapaniemi på Talentum för hennes tålamod och arbete med ombrytningen.

Jukka Mähönen Seppo Villa